

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
29 oktober 2024

Onze referentie
5960675

Bijlage(n)
0

nota

Beleidsreactie WODC-rapport Evaluatie Wet vergoeding
affectieschade

1. Aanleiding

Het WODC heeft een evaluatie laten uitvoeren naar de Wet vergoeding affectieschade. Hiermee wordt voldaan aan de toezegging aan de TK om de wet 5 jaar na inwerkingtreding te evalueren. Het onderzoeksrapport wordt op 16 december a.s. openbaar.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het versturen van bijgaande brief aan de TK, waarin het WODC-rapport wordt aangeboden en u een beleidsreactie geeft.

3. Kernpunten

Rapport

- In 2019 is de Wet vergoeding affectieschade inwerking getreden (Stb. 2018, 132).
- De vergoeding van affectieschade is een vorm van smartengeld voor *naasten* van slachtoffers die zijn overleden of ernstig en blijvend letsel hebben opgelopen door toedoen van een ander. Het gaat kortom om schade uit onrechtmatige daad, waaronder verkeers- en arbeidsongevallen en misdrijven. De primaire doelstelling van de wetgever was niet zo zeer het vergoeden van schade die niet in geld is uit te drukken, maar een symbolisch bedrag als erkenning en genoegdoening voor naasten.
- In de wet wordt gewerkt met een vaste kring van aanspraakgerechtigden (kort gezegd: partners, ouders en kinderen).
- In het Besluit vergoeding affectieschade, dat onder de wet hangt, wordt gewerkt met vaste, forfaitaire bedragen (Stb. 2018, 133). Die schadevergoedingen variëren tussen de € 12.500 en de € 20.000. Hoewel het leed waar het hier om gaat zich niet in geld laat uitdrukken, reflecteert de omvang van de vergoeding de aard van het geleden verdriet dus wel op enige wijze. De bedragen verschillen al naar gelang de aard van de affectieve relatie, de aard van het schadeveroorzakende feit (misdrijf of niet) en soort personenschade (letsel of overlijden).
- Doel van het onderzoek is om na te gaan in hoeverre de wet de beoogde doelstellingen (het bieden van erkenning en genoegdoening aan naasten) heeft behaald. Daarnaast moet het onderzoek inzicht bieden in de voor-

en nadelen van het eventueel wijzigen van de omvang van de schadevergoeding en de kring van gerechtigden.

- De evaluatie is positief, de wet voldoet in algemene zin aan haar doelstelling. Zij biedt erkenning aan naasten en nabestaanden zonder al teveel discussie.
- De opzet met een vaste kring en vaste bedragen werkt zoals bedoeld en wordt breed geaccepteerd.
- Aanspraakgerechtigden waarderen het ontvangen van een affectieschadevergoeding positief. Ook de doorlooptijd en informatie over de afhandeling wordt als goed ervaren.
- Men is redelijk tevreden met de hoogte van het ontvangen bedrag.
- Het belangrijkste knelpunt is het feit dat broers en zussen op grond van de huidige wet niet binnen de kring van gerechtigden vallen. Uit het onderzoek blijkt dat zowel naasten als professionals menen dat zij in de wet moeten worden opgenomen.
- Dit heeft primair betrekking op de in gezinsverband samenwonende broers en zussen. Inbreuk op het kerngezin lijkt volgens de onderzoekers de dragende gedachte.
- Tegelijkertijd vinden professionals dat ook uitwonende broers en zussen binnen de kring der gerechtigden gebracht zouden moeten worden, om pijnlijke discussies te voorkomen. Ook de nabestaanden van MH-17 zijn in het onderzoek betrokken en vinden dit.
- Eenvoudig in een wettelijke regeling te gieten is deze materie volgens onderzoekers niet. Gezocht zou moeten worden naar werkbare, verdedigbare en uitlegbare onderscheidingen.
- Professionals wijzen op de wenselijkheid van periodieke indexering van de bedragen.
- Onderzoekers constateren voorts dat in de rechtspraak nog wel eens discussie bestaat over het criterium ernstig en blijvend letsel en de betekenis van de medische eindtoestand in dit verband. Zij wijzen in dit kader op de bedoeling van de wetgever, om die duidelijkheid te geven:
 1. Bij ernstig en blijvend letsel moet het letsel ook voor de naaste een ommezwaai in het leven betekenen. Dit is o.g.v. de huidige wet ook mogelijk bij minder dan 70% blijvende functiestoornis. Dit moet per geval worden beoordeeld;
 2. Ook benoemen zij dat het bereiken van een medische eindtoestand op grond van de huidige wet niet noodzakelijk is om blijvend ernstig letsel te kunnen vaststellen.
- Onderzoekers signaleren daarnaast dat de positie van naasten bij ontucht met kinderen als ingewikkeld wordt ervaren in het strafproces. Zij merken op dat u onderzoek zou kunnen laten verrichten naar enkele in de literatuur genoemde mogelijkheden om te verduidelijken in welke gevallen affectieschade o.g.v. ernstig en blijvend letsel aan de orde kan zijn.
- Affectieschade raakt de medische sector getalsmatig harder dan andere sectoren en leidt daar vaker tot discussie over aansprakelijkheid en causaal verband. Hiervoor lijken volgens onderzoekers echter geen oplossingen beschikbaar.
- Verbeterpunt is een meer empathische bejegening en meer informatie bij de aanbidding van de vergoeding.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Datum
29 oktober 2024

Onze referentie
5960675

Beleidsreactie

- Broers en zussen zullen onder bereik van de Wet affectieschade worden gebracht langs de volgende lijn:
 - Uitbreiding vaste kring der gerechtigden;
 - Zowel juridische broers/zussen, als moderne gezinsvormen;
 - Zowel thuis- als uitwonenden broers/zussen;
 - Verschillend bedrag voor thuis- en uitwonende broers/zussen.
- De bedragen voor affectieschade zullen met 12,5% worden verhoogd. In het Besluit vergoeding affectieschade is vermeld dat de bedragen in dit Besluit periodiek worden herijkt, namelijk bij evaluatie van de wet en daarna 1x per 5 jaar. Dit is de eerste herijking. Daarbij wordt, zoals vermeld in het Besluit, niet uitgegaan van indexering maar van herijking. Bij de herijking wordt rekening gehouden met het feit dat de prijsontwikkeling van de afgelopen jaren aanleiding geeft tot een verhoging van de bedragen. Daarnaast is van belang dat het een symbolische vergoeding betreft, waarbij het in de rede ligt om ronde bedragen te hanteren. Ook wordt rekening gehouden met het mogelijke effect van een verhoging op de verzekeringspremies en de financiële draagkracht van de aansprakelijke partij. De affectieschade wordt verhaald op de dader en het legt geen direct beslag op overheidsgeld.
- Er zal aandacht worden gevraagd voor een meer empathische aanbieding van de vergoeding bij het Verbond van verzekeraars en het CJIB.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Datum
29 oktober 2024

Onze referentie
5960675

4. Toelichting

4.1. Politieke context

In het Regeerprogramma is opgenomen dat de komende periode wordt gewerkt aan een wetsvoorstel om broers en zussen ook de mogelijkheid te bieden om aanspraak te maken op affectieschade. De wijzigingen van de wet en het Besluit vergoeding affectieschade worden thans voorbereid. Dit wetsvoorstel zal naar verwachting eind 2025 in consultatie gaan.

In de TK is meermaals aandacht geweest voor het feit dat broers en zussen niet onder de Wet affectieschade vallen. De TK is van mening dat broers en zussen onder het bereik van de wet moeten worden gebracht. Hierover is op 13 februari jl. ook een motie (Ellian (VVD), Mutluer (PvdA-GL), Sneller (D66), Stoffer (SGP), Helder (NSC), Boswijk (CDA), Eerdmans (JA21), 36 410 VI, 43) aangenomen, die Kamerbreed wordt ondersteund.

Uw ambtsvoorganger heeft eerder uitgedragen dat de uitkomsten van deze evaluatie nodig zijn als input voor de wijze waarop broers en zussen worden meegenomen in de wet, alsmede op welke andere punten verbeteringen in de wet gewenst zijn.

4.2. Financiële overwegingen

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
--	--

1. Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Broers en zussen kunnen ook aanspraak maken op vergoeding van affectieschade. - De bedragen voor affectieschadevergoeding worden verhoogd met ongeveer 12,5% (afgerond op ronde bedragen).
2. Beleidsinstrument(en)	Wet- en regelgeving (aanpassen van art. 6:107 en art. 6:108 van het Burgerlijk Wetboek en van het Besluit vergoeding affectieschade)
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	<p>Als de strafrechter de vordering affectieschade toekent, moet de dader deze betalen aan de naaste. Als daarbij de schadevergoedingsmaatregel is opgelegd, komt de affectieschadevordering onder het bereik van de voorschotregeling. Dit houdt in dat als de dader 8 maanden na het onherroepelijke vonnis niet (geheel) heeft betaald, de Staat het restantbedrag voorschiet aan het slachtoffer. De Staat zet de inning op de dader voort. Als de dader geen verhaal biedt, is het financiële risico voor de Staat.</p> <p>Omdat het primair een vordering op de dader betreft, die gedurende vele jaren wordt geïnd, zijn geen financiële middelen nodig.</p> <p>Omdat de bedragen worden verhoogd en de kring der gerechtigden wordt uitgebreid, zal het financiële risico voor de Staat toenemen.</p>
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	Verzekeraars zullen ook aan broers/zussen moeten gaan uitkeren. Dit kan mogelijk invloed hebben op de verzekeringspremie.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Door broers en zussen op te nemen in de wettelijke kring van aanspraakgerechtigden, komen zij in aanmerking voor vergoeding van affectieschade.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Datum
29 oktober 2024

Onze referentie
5960675

5. Nagestreefde doelmatigheid	De kring van aanspraakgerechtigden staat vermeld in de wet. Daarom is een wetswijziging het juiste middel.
6. Evaluatieparagraaf	Nvt.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Slachtofferbeleid

Datum
29 oktober 2024

Onze referentie
5960675

4.3. Juridische overwegingen

Elke uitbreiding van de kring van gerechtigden kan lastige vragen oproepen over de afbakening van de kring en de rechtvaardiging van een aanspraak. Iedere nieuwe afbakening heeft automatisch tot gevolg dat er nieuwe grensgevallen ontstaan. Dat is ingewikkeld en tegelijkertijd is dat onontkoombaar in een regeling als deze, omdat anders een onbeheersbare regeling ontstaat.

Eenvoudig in een wettelijke regeling te gieten is deze materie niet. Er moet gekeken worden naar werkbare, verdedigbare en uitlegbare onderscheidingen. De inbreuk op de gezinseenheid is hierbij de dragende gedachte.

4.4. Krachtenveld

- De beleidsreactie is afgestemd met DWJZ.
- Ook is het CJIB geïnformeerd t.a.v. de aanbeveling die ziet op de wijze van communiceren.
- De TK staat achter het voorstel om broers en zussen op te nemen in de kring van gerechtigden.

4.5. Implementatie

DWJZ zal een voorstel voor wijziging van de wet en het besluit opstellen. Waar nodig zullen de relevante ketenpartners worden betrokken.

4.6. Communicatie

Het WODC-rapport wordt op 16 december openbaar. Met DCOM zal worden bekeken of op die datum aandacht aan het rapport kan worden besteed.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.